

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 18. september 2019 av Høyesterett i avdeling med

dommer Clement Endresen
dommer Wilhelm Matheson
dommer Ingvald Falch
dommer Cecilie Østensen Berglund
dommer Kine Steinsvik

HR-2019-1757-A, (sak nr. 19-075880STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 4. april 2019

A (advokat Øystein Ola Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten (førstestatsadvokat Lars Erik Alfheim)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Falch**: Saken gjelder straffutmåling for flere narkotikalovbrudd. Spørsmålet er særlig hvordan fellesstraff skal utmåles når domfelte har brutt vilkår satt i en tidligere betinget dom, jf. straffeloven § 39 tredje ledd.
- (2) Oslo tingrett dømte 17. januar 2019 A til fengsel i fire år og to måneder for brudd på straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, straffeloven § 231 første ledd og legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd. Domfellelsen gjaldt oppbevaring av 473 gram amfetamin, oppbevaring av gammahydroksybutyrat (GHB) og andre narkotiske stoffer og tabletter, samt besittelse av amfetamin og hasj.
- (3) Straffen er en fellesstraff med Oslo tingretts dom 28. august 2017. Der var A dømt for brudd på de samme reglene i straffeloven til fengsel i ett år og åtte måneder, som var gjort betinget på det særlige vilkåret at han gjennomførte narkotikaprogram med domstolskontroll i en prøvetid på tre år.
- (4) Etter anke fra A over deler av skyldspørsmålet, straffutmålingen og inndragningen, avsa Borgarting lagmannsrett 4. april 2019 dom med denne domsslutningen:
- «1. **A, født 00.00.1961, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, sammenholdt med de forhold han er endelig domfelt for ved Oslo tingretts dom av 17. januar 2019, til en straff av fengsel i fire – 4 – år, jf. straffeloven § 79 bokstav a og b.**
- Straffen er en fellesstraff med den betingede delen av Oslo tingretts dom av 28. august 2017, jf. straffeloven § 39 tredje ledd.**
- Varetektsfradrag utgjør 282 – tohundreogåttito – dager.**
2. **A, født 00.00.1961, dømmes i medhold av straffeloven § 68 til å tåle inndragning av et beløp på 10 150 – titusenettthundreog femti – norske kroner og 450 – firehundreogfemti – svenske kroner.»**
- (5) A har anket straffutmålingen til Høyesterett. Han har gjort gjeldende at lagmannsretten, ved fastsettelsen av fellesstraffen, uriktig har slått sammen den gjenværende delen av reststraffen i den betingete dommen og straffen for de nye forholdene. Straffskjerpelsesprinsippet skulle vært anvendt.
- (6) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at lagmannsrettens straffutmåling i alle ledd og i resultatet er riktig.
- (7) *Jeg er kommet til at straffen må settes ned.*
- (8) Lagmannsretten kom til at en passende straff for de forhold A ble dømt for i lagmannsretten og i den umiddelbart forutgående tingrettsdommen – de nye straffbare forholdene – er fengsel i to år og åtte måneder. Ingen av partene har hatt innvendinger til denne delen av straffutmålingen, noe heller ikke jeg har.
- (9) De nye straffbare forholdene er begått i prøvetiden for Oslo tingretts dom 28. august 2017. Når tiltalen i tillegg er reist før prøvetiden utløp, er det anledning til å utmåle en felles straff for de nye og de gamle straffbare forholdene, jf. straffeloven § 39 tredje ledd.

- (10) Jeg er enig med partene og de tidligere instansene i at fellesstraff må utmåles. Dette skal normalt skje ved domfellelse for ny alvorlig kriminalitet i prøvetiden, jf. Rt-2009-1159 avsnitt 23. A ble dessuten varetektsfengslet i juni 2018 og er nå overført til foregrepet soning. Fortsettelse av det påbegynte narkotikaprogrammet med domstolskontroll er uaktuelt.
- (11) Straffeloven § 39 tredje ledd inneholder ingen særskilte regler om hvordan fellesstraffen skal eller bør utmåles.
- (12) Det er imidlertid klart at A, ved beregningen av reststraffen i den betingete dommen, må godskrives at han gjennomførte deler av narkotikaprogrammet med domstolskontroll. Hvordan den beregningen skal skje, fremgår av HR-2019-677-A, hvor det i avsnitt 32 heter:
- «Ved vurderingen av hvor stor del av den betingede fengselsstraffen som skal fullbyrdes på grunn av vilkårsbrudd, finner jeg det naturlig å ta utgangspunkt i hvor stor forholdsmessig del av den forutsatte gjennomføringstiden hun faktisk gjennomførte. To tredjedels gjennomføring gir i foreliggende sak et fradrag på 12 måneder i den betingede fengselsstraffen på 18 måneder. Utgangspunktet må da være at de resterende 6 månedene, som et minimum, bør fullbyrdes.»**
- (13) Dommen viser at det i tillegg ble gjort en korreksjon. Svakheter i domfeltes gjennomføring av narkotikaprogrammet måtte vektlegges i hennes disfavør.
- (14) Lagmannsretten la til grunn at A sto i narkotikaprogrammet i omkring syv måneder av prøvetiden på tre år, det vil si i omtrent 20 prosent av prøvetiden. Han må derfor i utgangspunktet godskrives fire måneder av den betingete fengselsstraffen på ett år og åtte måneder.
- (15) Lagmannsretten la videre til grunn at A gjennomførte narkotikaprogrammet – så lenge det varte – på en i hovedsak «god måte», selv om det var noen enkeltbrudd. Partene er enige om at de fire månedene ikke bør reduseres som følge av disse bruddene. I mangel av en nærmere belysing av bruddene, er jeg etter omstendighetene enig i at det ikke er grunnlag for å redusere fradraget.
- (16) Så langt har jeg, som lagmannsretten, fastslått at straffen for de nye forholdene isolert sett tilsier en fengselsstraff på to år og åtte måneder og at reststraffen i den tidligere dommen er fengsel i ett år og fire måneder. Deretter summerte lagmannsretten disse straffene og fastsatte fellesstraffen til fengsel fire år. Jeg er ikke enig i at det i denne saken skal skje en slik summering.
- (17) I rettspraksis har spørsmål om hvordan fellesstraffen skal utmåles oppstått når en domfelt har begått nye lovbrudd etter prøveløslatelse. Høyesterett uttalte i Rt-2007-451 avsnitt 9 at det da «normalt fastsettes en fellesstraff som er lavere enn summen av reststraffen og den straff de nye straffbare forhold tilsier». Dette er fulgt opp i senere dommer, blant annet nevnte Rt-2009-1159 avsnitt 23, Rt-2015-1004 avsnitt 23 og HR-2018-486-A avsnitt 28. I alle tilfellene ble fellesstraffen satt lavere enn en summering skulle tilsi.
- (18) Det samme må gjøres her, hvor det er grunnvilkåret i en betinget dom som er brutt i prøvetiden, jf. HR-2018-491-A avsnittene 32 og 33.

- (19) Det må derfor gjøres en samlet bedømmelse av de straffbare forholdene som inngår i fellesstraffen. På dette grunnlaget må det avgjøres hvor stor del av reststraffen som skal inngå. Sentralt i den vurderingen står, slik det er fremhevet i Rt-2007-451 avsnitt 10, at det skal «ha konsekvenser av betydning» for den domfelte at han brøt grunnvilkåret i den betingete dommen. I tillegg kommer de hensyn som generelt gjelder ved straffutmålingen inn, herunder «grovheten i det nye forhold domfellelsen gjelder, når det ble begått, og hvor lang straff dette tilsier i forhold til den resttid som gjenstår» .
- (20) Dette innebærer at fellesstraffen må bli strengere enn hva en etterskuddsdom etter straffeloven § 82 samlet sett ville ledet til. Årsaken er, som nevnt, at det ved fellesstraff skal få konsekvenser av betydning at den domfelte har brutt vilkårene i en tidligere dom.
- (21) De nye straffbare forholdene A dømmes for, er begått tidlig – fra fem til tolv måneder – ut i prøvetiden for den betingete dommen. Det dreier seg dessuten om nye, gjentatte og til dels nokså grove lovbrudd av samme karakter som han tidligere er dømt for. Narkotikamengdene er dertil så store at de ikke kan ha vært bare til eget bruk. Samtidig har A bak seg en lang historie med rus og kriminalitet, hvor kriminaliteten – også denne gang – nok i stor grad har skjedd for å finansiere egen tilværelse.
- (22) Jeg mener på denne bakgrunn at en vesentlig del av reststraffen må inngå i fellesstraffen. Sett i lys av de dommene jeg allerede har omtalt, mener jeg at ti måneder av den gjenværende delen av reststraffen på ett år og fire måneder bør inngå i fellesstraffen.
- (23) Fellesstraffen settes etter dette til fengsel i tre år og seks måneder.
- (24) Varetektsfradraget er opplyst å ha blitt noe større enn fastsatt av lagmannsretten.
- (25) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fellesstraffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag for utholdt varetekt kommer 363 – trehundreogsekstite – dager.

(26)	Dommer Steinsvik:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(27)	Dommer Østensen Berglund:	Likeså.
(28)	Dommer Matheson:	Likeså.
(29)	Dommer Endresen:	Likeså.

(30) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fellesstraffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag for utholdt varetekt kommer 363 – trehundreogsekstire – dager.